

Gebiedsontwikkeling Beekdal Linde

Wi'j warken an een mooi Lendedal
Najaar 2024

Inhoud

Deelproject 'Hermeandering van De Lende' gestart	3
Polder IJkenverlaat is klaar	5
Waarom meanders terug in de beek?	7
Feestelijke starthandeling 'Hermeandering van De Lende'	8
Stuttebosch: een wandelpad en vispassage rijker	10
Samenwerking	12

Voorwoord

Beste bewoners,

De gebiedscommissie gaat met volle kracht door op de ingeslagen weg. Ook al heeft het nieuwe kabinet het Nationaal Programma Landelijke Gebied (NPLG) stopgezet en brengt dit voor het landelijk gebied een aantal onzekerheden met zich mee. We richten nieuwe natuur in en treffen maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. In de vorige nieuwsbrief kon ik u onze plannen schetsen voor de afgelopen periode. Op dit moment zijn de meeste al gerealiseerd.

Zo heeft u waarschijnlijk kunnen zien dat de omgeving van het Stuttebosch een verfraaiing heeft ondergaan. Een mooie parkeerplaats, een recreatief verblijf aan De Lende en een fraaie vispassage. De gronden van de voormalige agrariër Ter Schure zijn zodanig bewerkt, dat de natuur hier zijn gang kan gaan. En tot slot heeft de polder IJkenverlaat een ware metamorfose ondergaan. De polder is in verbinding gebracht met De Lende en krijgt daarmee deels een waterbergende functie. In De Lende is een nieuwe stuw met vispassage geplaatst en een overdraagplaats voor kano's gemaakt.

Het project in de polder IJkenverlaat is afgerond. Een mooie mijlpaal die we op zaterdag 2 november gemarkeerd hebben met een informatieve excursie in de polder. De opkomst was overweldigend en dat maakte het extra leuk om te kunnen vertellen over het project en met elkaar in gesprek te zijn. Dank voor de belangstelling.

Zoals gezegd, de gebiedscommissie gaat volop door met haar opdracht. Het terugbrengen van de laatste, oorspronkelijke meanders in de Lende is onze volgende klus. Kortom, we blijven actief in het gebied. Het is wel zo dat alle leden van de commissie voor 2028 vervangen moeten worden. Dit is volgens het reglement van de provincie Fryslân. Tot die tijd doen de meesten van ons hun uiterste best om dit beekdal zo mooi mogelijk te maken.

Wim Plekkenpol, voorzitter

Deelproject 'Hermeandering van De Lende' gestart

Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân werken binnen de Gebiedsontwikkeling Beekdal Linde samen aan het inrichten van het Natuurnetwerk Nederland en het uitvoeren van maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water. Het deelproject 'Hermeandering van De Lende' valt ook onder de Gebiedsontwikkeling Beekdal Linde en is nu gestart. Het project is op donderdag 14 november feestelijk ingeluid met een starthandeling. Een terugblik op dit moment leest u verderop in deze nieuwsbrief.

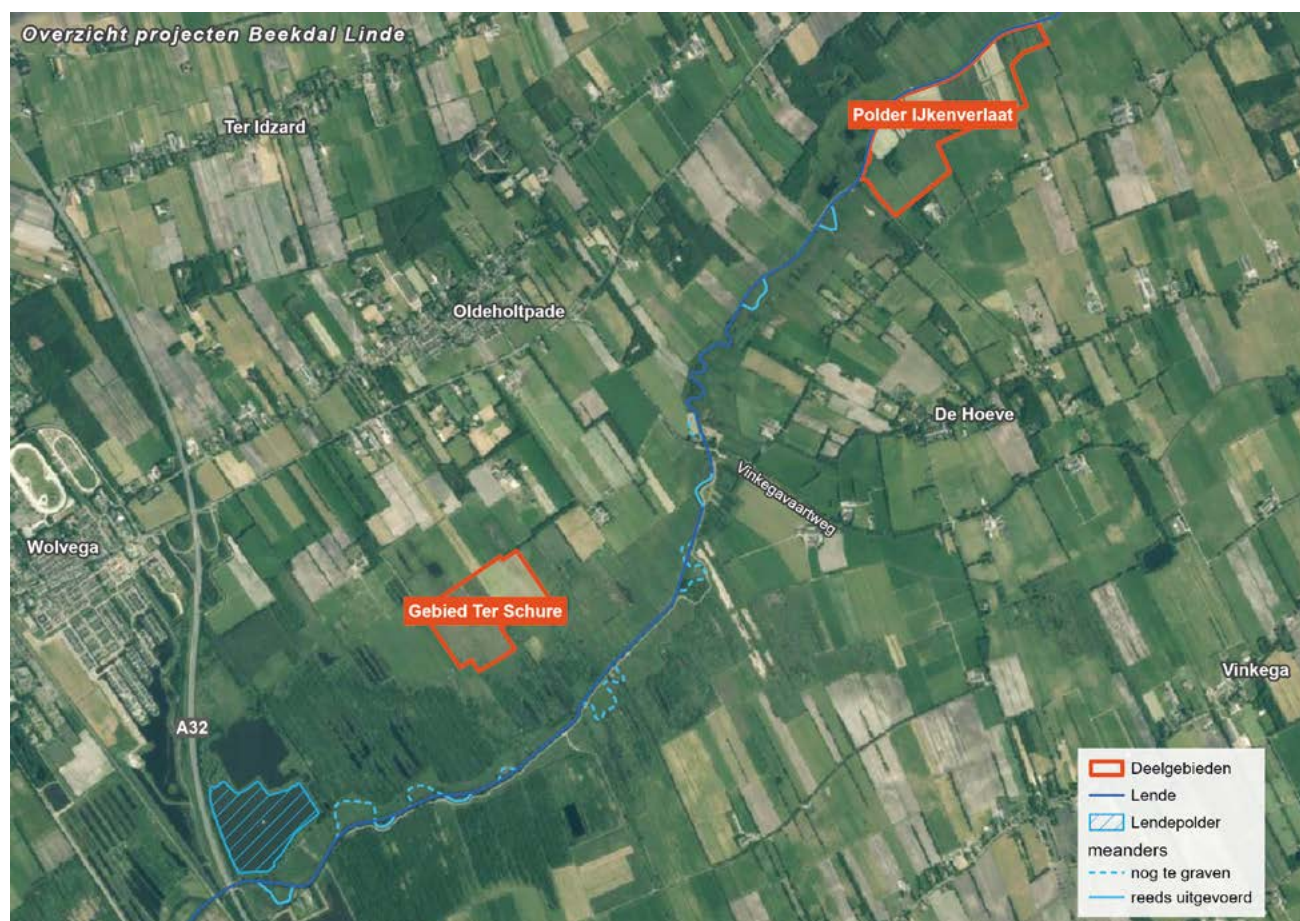
De periode van planvoorbereiding met onder andere It Fryske Gea, gemeente Weststellingwerf en de gebiedscommissie, is afgerond. We starten nu met het laatste deel van de meanders en voeren andere inrichtingsmaatregelen uit. De werkzaamheden vinden plaats in het gebied rond de Kontermansbrug (Vinkegavaartweg) en de snelweg A32. Het project is medio 2026 klaar. In dit gebied hebben we in 2022 al een deel van de oude meanders uitgegraven en een nieuw fietspad aangelegd.

Kronkels en oorspronkelijke natuur

Dit project bestaat vooral uit het (her)graven van acht meanders met natuurvriendelijke oevers en het

graven van een aantal petgaten, ook wel trekgraten genoemd. Om de oorspronkelijke meanders terug te kunnen brengen in De Lende, is aan de hand van oud kaartmateriaal en bodemonderzoek de vroegere locatie van de meanders bepaald. Zo konden we op luchtfoto's de oude loop van De Lende nog goed herkennen. Naast al dit grondwerk, leggen we onder andere twee nieuwe fietsbruggen en een kanosteiger aan.

De werkzaamheden binnen dit project herstellen het karakteristieke beekmilieu van De Lende als natte ecologische verbingszone. Wat bedoelen we daarmee? We brengen een deel van de oorspronkelijke meanders terug in de huidige, gekanaliseerde beek. Op die manier krijgt de beek zijn oude kronkels terug en kan de natuur meer zijn gang gaan. Bovendien geven we invulling aan doelen van de Kaderrichtlijn Water. Zodra het project is afgerond stroomt het Lendewater via een watergeleiding (dam in de beek) door de nieuwe meanders. De gekanaliseerde beekdelen blijven open; hier blijft het water doorheen stromen als er veel water moet worden afgevoerd. Dit zorgt voor schoon en ecologisch gezond oppervlakte- en grondwater.

Zorgvuldig werken

We werken in een bestaand natuurgebied en daar willen we zorgvuldig mee omgaan. In de voorbereiding van het project is daarom met alle partijen gekeken naar de beste manier om te werken in het gebied. Om de aanwezige natuurwaarden zo weinig mogelijk te verstoren is ervoor gekozen om de vrijkomende grond en het plantenmateriaal hydraulisch te verpompen. Via een buizenstelsel wordt het materiaal naar een dichtbijgelegen polder gepompt. Op die manier verkleinen we het aantal vervoersbewegingen in het gebied.

Toch kunnen we niet voorkomen dat de werkzaamheden de natuur enigszins verstoren. Om dit te compenseren nemen we een aantal maatregelen voor de natuur zoals het graven van petgaten, het verwijderen van begroeiing uit dichtgegroeide meanders en het afplaggen van terrein. Zo verminderen we de invloed van het werk op de oorspronkelijk aanwezige beplanting en natuur.

De Lendepolder – twee vliegen in één klap

Het hermeanderen van De Lende draagt ook nog eens bij aan het verbeteren van de water- en natuurkwaliteit in de Lendepolder (ook wel Lendepolder genoemd). We brengen namelijk alle grond- en plantenmateriaal dat vrijkomt bij het ontgraven van de oude, dichtgegroeide meanders naar de Lendepolder. Deze oude landbouw-polder van It Fryske Gea ligt ten oosten van de Rijksweg A32 en is in het verleden onder water gezet om de natuurontwikkeling op gang te brengen. Nu blijkt dat die gewenste natuurontwikkeling traag op gang komt. Met de grond uit de meanders maken we een flauwere overgang in de oevers, waardoor waterplanten meer kans krijgen zich te ontwikkelen. Op bepaalde plaatsen maken we de waterbodem minder diep en verlagen we periodiek het waterpeil. Daarmee zorgen we ervoor dat

de polder plaatselijk droog kan vallen zodat er zuurstof in de bodem dringt. Dit bevordert de natuurontwikkeling.

Hinder beperken

In het komende jaar kunt u veel activiteit in en om De Lende verwachten. Bij deze werkzaamheden proberen we overlast voor de fiets- en waterrecreant zoveel mogelijk te beperken. We houden u hiervan op de hoogte. Via deze nieuwsbrief informeren we u graag verder over de werkzaamheden en de voortgang van het project. Ook vindt u deze informatie op onze website: www.fryslan.frl/beekdallinde.

Wist u dat deze nieuwsbrief ook digitaal wordt uitgebracht? U kunt zich aanmelden via www.fryslan.frl/beekdallinde.

Stel gerust uw vragen

Heeft u vragen over het project? Neem dan contact op met het klantcontactcentrum van provincie Fryslân via 058 – 292 5925 of provincie@fryslan.frl. Op werkdagen zijn we tijdens kantooruren ook via WhatsApp bereikbaar op 06 – 10 26 88 31.

Wat gebeurt er de komende tijd?

- November 2024: start deelproject 'Hermeandering De Lende'. Locatie: tussen de Kontermansbrug en de A32.
- Uitvoeren van de laatste inrichtingswerkzaamheden in de polder Ter Schure.
- De werkzaamheden zijn medio 2026 klaar.

Wat is afgerond?

- De werkzaamheden bij polder IJkenverlaat en Stuttebosch.

Polder IJkenverlaat is klaar

Een jaar na de start van de uitvoering van de werkzaamheden in polder IJkenverlaat, is het project opgeleverd. Met dit fotoverslag blikken we terug op deze fase in de Gebiedsontwikkeling Beekdal Linde.

Oktober 2023: in opdracht van de gebiedscommissie Beekdal Linde begint aannemersbedrijf Oosterhuis uit Nijeveen met het inrichten van polder IJkenverlaat.

Al snel zien we de eerste contouren van de meander aan de noordkant van De Lende verschijnen. Ook wordt de natuurvriendelijke oever langs de middensloot zichtbaar.

November 2023: door de natte omstandigheden vordert het werk maar langzaam.

Een lange periode met veel regen zorgt voor slechte terreinomstandigheden. Hierdoor kunnen we niet overal meer werken aan het project. Daarna volgt het vogelbroedseizoen. Al met al levert dit een vertraging op van circa 6 maanden.

Maart 2024: het uitgraven van de vispassage start. De eerste drempels zijn aangebracht.

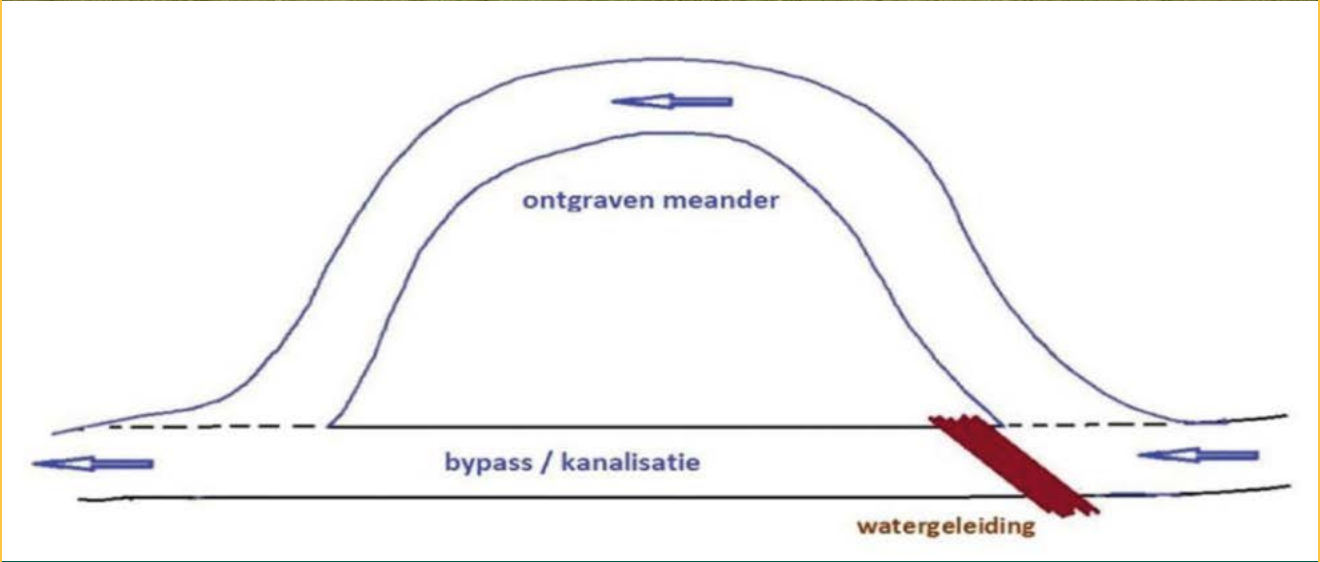

Overzicht van de vispassage en het omleidingskanaal.

April 2024: een groot deel van de nieuwe stuw is al klaar.

Mei 2024: na het plaatsen van de kantelstuw mag die gelijk zijn werk doen.

De huidige rechte beek De Lende met uit te graven meander en de watergeleider (dam)

Waarom meanders terug in de beek?

In 2006 is er een plan gemaakt voor het beekdal van De Lende. Hierin staat een inrichtingsvoorstel om de beek tussen de Noordwooldervaart en de A32 opnieuw te laten kronkelen (meanderen). Dit voorstel sluit aan op de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). In de KRW staan de milieudoelstellingen voor het grond- en oppervlaktewater in Europa. Deze richtlijnen moeten ervoor zorgen dat uiterlijk in 2027 overal in Europa het water van goede kwaliteit is.

In De Lende mag dus het oude, karakteristieke beekmilieu terugkomen. De belangrijkste maatregel om dat te bereiken, is het terugbrengen van de oude meanders. Beekgebonden flora en fauna groeien daardoor beter. En door de kronkeling krijg je een vertraagde afvoer van het water waardoor het langer in het gebied blijft.

Te brede beeklussen

Het eerste idee was om de huidige, rechte De Lende weer dicht te maken en de oude beek met lussen terug

te brengen. Uit de watermodellen bleek dat dat niet mogelijk was. Om ervoor te zorgen dat er voldoende ruimte overbleef om het water goed af te voeren, zouden de beeklussen twee keer zo breed moeten worden als dat ze vroeger waren. Dat betekende dat er veel kostbare natuur weggegraven moest worden. Daarom is er naar een andere manier gezocht.

Een natuurvriendelijke manier

In het nieuwe plan worden de oude beekmeanders uitgegraven. In de rechte delen van de beek maken we watergeleiders (dammen). Zo sturen we het water de meander (beekcronkel) in. Een aantal watergeleiders wordt ongeveer even hoog als het waterpeil in De Lende onder normale omstandigheden. Wanneer het veel regent en het waterpeil hoger is, stroomt het water over de dammen heen de oude rechte loop in. Dan werken die delen van De Lende extra mee in de waterafvoer als zogenoemde bypass. De Lende is door de aanleg van de meanders straks bijna anderhalve kilometer langer.

Feestelijke starthandeling 'Hermeandering van De Lende'

Op donderdagmiddag 14 november is het project 'Hermeandering van De Lende' officieel gestart. Onder applaus van de ruim 50 aanwezigen, onthulden gedeputeerde Matthijs de Vries (provincie Fryslân) en dagelijks bestuurslid Monique Plantinga (Wetterskip Fryslân) samen met Henk de Vries (directeur It Fryske Gea) en Roelof Theun Hoen (wethouder gemeente Weststellingwerf) het bouwboard. Daarna zetten zij met een 'druk op de knop' symbolisch de hydraulische pomp aan.

De starthandeling vond plaats direct bij de fietsbrug, naast het viaduct bij de A32. Pal aan De Lende, omringt door het riet en water. Het aanzetten van de pomp liet de natuurvriendelijke manier van werken zien. Dat is belangrijk wanneer je werkt in bestaand natuurgebied. Aannemer VDW Special Projects BV uit Franeker voert de werkzaamheden uit en had de pomp voor deze gelegenheid alvast neergezet.

Gedeputeerde Matthijs de Vries deed samen met dagelijks bestuurslid Monique Plantinga de inleiding van het moment met een speech. Matthijs de Vries vertelde: "Wat hebben we in dit prachtige beekdalgebied al mooie dingen bereikt de afgelopen 25 jaar, samen met de gebiedscommissie en alle partijen. Daar mogen we trots op zijn. Dit project brengt de beek terug naar zijn oorspronkelijke kronkelende staat. Dat komt de natuur en het water ten goede."

Monique Plantinga vulde aan: "Bij de hermeandering van De Lende komen waterdoelen mooi samen: verbetering van de waterkwaliteit, water vasthouden in droge perioden en extra water afvoeren bij extreme neerslag. Schoner water betekent ook een belangrijke bijdrage aan de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water."

Genieten van een prachtig beekdallandschap

Tijdens het opbouwen van de tent en het klaarzetten van alle materialen, vroegen fietsers en wandelaars regelmatig wat er gaande was. Ze waren allemaal blij met het project. De reactie van een wandelaar: "Ik kom hier zo graag te wandelen en te fietsen. Fantastisch dat de natuur in het gebied nu nog mooier wordt."

Ook Henk de Vries (directeur It Fryske Gea) uitte zijn blijdschap over het project: "De Lendevallei is een gevarieerd moerasgebied. Dit project geeft de natuur de ruimte om te floreren en draagt daarmee bij aan de

breedere missie van It Fryske Gea om natuur, landschap en erfgoed in Fryslân te versterken en te behouden."

Wethouder Roelof Theun Hoen (gemeente Weststellingwerf): "Naast het verbeteren van de natuur worden er ook twee nieuwe fietsbruggen en een kanosteiger aangelegd. Inwoners en toeristen kunnen dankzij de hermeandering straks lopend, fietsend of varend nog meer genieten van het prachtige beekdallandschap."

Met de starthandeling is de fase van daadwerkelijke uitvoering ingegaan. Het project is medio 2026 klaar.

Stuttebosch: een wandelpad en vispassage rijker

Ten oosten van Oldeberkoop, op de plek waar de Bekhof en De Lende samenkomen, liggen op de noordelijke oever van De Lende de Bekhofschan en het Stuttebosch. Hier heeft de provincie Fryslân, samen met de gebiedscommissie, een aantal werkzaamheden uitgevoerd die vallen onder de Gebiedsontwikkeling Beekdal Linde. Het werk is klaar en Stuttebosch is onder andere een nieuw wandelpad en vispassage rijker.

Wat is er precies gedaan in het gebied?

- De parkeerplaats is verplaatst naar de noordkant van het aanliggende bos aan de Bekhof.
- Vanaf de parkeerplaats is een nieuw wandelpad aangelegd door het bos en over de schans, in de richting van De Lende.
- Bij de stuw is een vispassage, een zogenaamde V-vormige bekkentrap, aangelegd.
- Het laatste stuk fietspad tot aan de Bekhof is verhard.
- Tot slot zijn de wandelpaden en percelen beter bereikbaar gemaakt.

Met deze fotoreportage geven we u graag een indruk van het werk dat binnen dit project is verzet.

Oktober 2023: Oosterhuis uit Nijeveen start met de aanleg van de nieuwe duikers (buizen). Deze werkzaamheden worden onder archeologische begeleiding uitgevoerd. Helaas zijn er geen archeologische bijzonderheden aangetroffen.

Start van de aanleg van de nieuwe vispassage. Eerst wordt een betonnen damwand geplaatst en daarna houten damwanden, waar de tussenschotten van de vispassage op zijn geplaatst.

De bekkens in de vispassage zijn afgewerkt met stortsteen om de snelheid van het stromende water af te remmen en uitspoelingen te voorkomen.

Alle schotten staan op hun plek.

De aansluiting op De Lende wordt gemaakt.

Alles is klaar. De bermen zijn al mooi groen geworden en de roosters en leuningen zijn geplaatst.

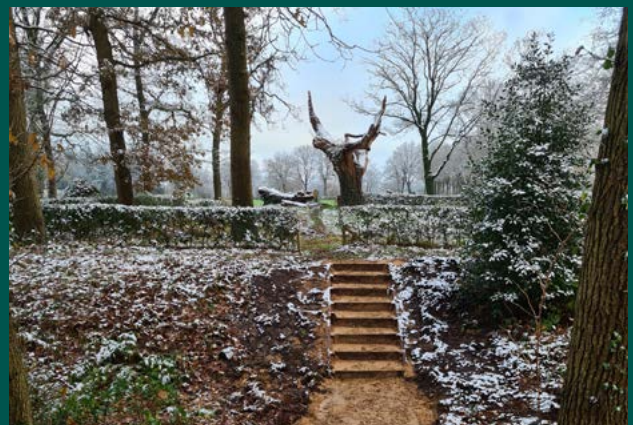
De vispassage is klaar en krijgt voor het eerst te maken met een hoge waterstand. Het water stroomt over de tussenschotten.

Het betonfietspad vanaf Nijberkoop sluit nu helemaal aan op de Bekhofweg.

Op de voorkant van de oude Bekhofschan is de oude "gracht" opnieuw in het oorspronkelijke profiel teruggebracht (in de oude vorm uitgegraven).

Een nieuw wandelpad is aangelegd vanaf de nieuwe parkeerplaats over de schans naar de vispassage.

Samenwerking

De gebiedscommissie Beekdal Linde werkt in opdracht van de provincie Fryslân en in samenwerking met de streek aan plannen voor het gebiedsontwikkelingsproject. De commissie bestaat uit vertegenwoordigers van gemeente Weststellingwerf, natuur- en milieuorganisaties, Wetterskip Fryslân, LTO Noord, Vereniging kleine dorpen en de provincie Fryslân.

Ambtelijke adviseurs:

- Maarten Jan Bijl, Wetterskip Fryslân
- Wim Guichelaar, gemeente Weststellingwerf
- Nynke Oostra, gemeente Weststellingwerf

Gebiedscommissieleden:

- Wim Plekkenpol, onafhankelijk voorzitter
- Geert Lantinga, Natuur (vice-voorzitter)
- Harm Smid, Natuur
- Henk Roeles, Landbouw
- Wienand de Wit, Landbouw
- Anne-Marie van der Geest, Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf
- Brandt de Vries, secretaris en projectleider, provincie Fryslân

Op 14 november hebben we afscheid genomen van Geert Lantinga (vice-voorzitter gebiedscommissie). Gedeputeerde Matthijs de Vries bedankte hem namens alle partijen voor zijn jarenlange inzet voor het gebied.

Vanaf november 2024 neemt Emiel Beijck de rol van Geert Lantinga over.

Colofon

Meer informatie

Wilt u meer weten over de Gebiedsontwikkeling Beekdal Linde? Kijk dan op www.fryslan.frl/beekdallinde.

Heeft u vragen over deze nieuwsbrief of het project? Neem dan contact op met het klantcontactcentrum van de provincie Fryslân via 058 292 5925 of provincie@fryslan.frl.

Op de hoogte blijven?

Wij kunnen u via de mail op de hoogte houden van onze plannen voor en de werkzaamheden in het gebied Beekdal Linde. Meldt u zich aan via www.fryslan.frl/beekdallinde voor de digitale nieuwsbrief.

Vormgeving en print:

Provincie Fryslân.

Foto's

Geert Lantinga, Vera Wapstra film en fotografie, Wetterskip Fryslân en provincie Fryslân.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Het Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

